

1 Sa 1.1-18 + Mt 15.21-28

Slyšeli jsme dva příběhy dvou žen. Chany z prvního čtení a teď kananejské ženy. To že tyhle příběhy jsou o ženách, není jen shoda okolností. Ve starověku i ve středověku měly ženy velmi zřetelné místo za mužem. A v biblickém světě povětšinou taky (jen vsuvku – s ženami v bibli je to složitější – když Bůh stvoří ženu, nazve ji vlastně muženou a prohlásí, že je to pomoc muži rovná; tu a tam se dokonce muž za ženu schovává jako soudce Bárak za soudkyni Debóru; na druhé straně v Pavlových epištolách čteme poměrně tvrdý výrok: ženy ať ve shromáždění mlčí – tak jsem moc ráda, že dnes můžu chvíli mluvit). Jak se bible, resp. Křesťanství staví k ženám, by bylo možná zajímavé téma třeba pro ekumenickou biblickou...

To že vybrali indonéští křesťané pro dnešní den zrovna dva příběhy, ve kterých hrají ženy důležitou roli, má jednoduchý důvod. Chtějí naši pozornost soustředit na postavení žen, protože třeba v Indonésii se také potkávají místní křesťané s upozadováním a potlačáním ženského hlasu, s násilím páchaným na ženách a obchodováním se ženami. A takových míst je na světě mnoho. Ale za touto „ženskou“ problematikou se schovává důvod podstatnější. Indonéští křesťané nás chtějí upozornit na správné porozumění pojmu Boží spravedlnost, která v bibli souvisí neoddělitelně se záchranou, vysvobozením, milosrdenstvím. Podívejme se na ty dvě ženy blíže.

Chana žije s milujícím mužem, ale je ponižovaná jeho druhou ženou. A nejde o to, že by se jí její protivnice Penina tak trochu dotkla. Penina Chanu urážela ustavičně, dráždila ji řečmi o tom, že Bůh zavřel její lůno, posmívala se jí, že nemá děti, nemá budoucnost. A Chana se tím trápila. Kdybych si chtěla trochu zapsychologizovat, možná už si i přestala vážit sebe sama, protože

od své protivnice slyšela Chana = neplodnost = život bez budoucnosti = život, který má menší cenu a možná už se tak sama začala vnímat... Chana však tuší, že v Šílu, kde je svatyně, by mohl být zdroj změny jejího života. Prosí Boha, aby se na ní rozpomněl, aby shlédl na její ponížení, a slíbí, že pokud se jí narodil syn, daruje ho Bohu. Jak se tak modlí z hloubi duše, sleduje ji kněz Élí, který si vyloží její modlitby jako opilecké mumlání. Až ve chvíli, kdy s Élím začne vést rozhovor, se začnou věci měnit. Élí slyší o jejím zármutku, vidí touhu vylít před Bohem svou duši a tak jí odpoví jako už tisíckrát předtím jiným modlitebníkům: Jdi v pokoji. Bůh Izraele Ti dá, oč jsi ho tak naléhavě prosila. A Chana odchází a zvolá: Kéž Tvá služebnice najde u tebe milost! Chana věří, že Bůh má moc změnit její situaci, volá k němu ve svém ponížení. A z počátečního předsudku kněze Élího se vyvine pochopení a Chana dostává požehnání.

A pak je tu ten příběh kananejské ženy. Má zle posedlou dceru, už si s ní neví rady. Slyšela o Ježíši, který je teď zrovna v jejích končinách a přichází s prosbou: Smiluj se nade mnou, Pane, Synu Davidův, má dcera je zle posedlá. A Ježíš nic. Neodpověděl jí ani slovo. První zkušenost s Ježíšem je tristní. Mlčící Ježíš. Ježíš neodpovídající na naše nářky a bolesti. To je tedy zklamání. Už i učedníci jsou z toho nervózní a přimlouvají se u něj za tu ženu: Vyhov jí! Ať za námi nekřičí. V ekumenickém překladu ještě přitvrdili: Zbav se jí. Učedníci se pěkně vybarvili. Prozradili na sebe, že jim vlastně nejde ani tak o tu ženu a její nebohou dceru, ale o to, aby měli od takových nepohodlných lidí pokoj. Ježíš ale učedníkům odpoví: Jsem poslán jen k ovčím z lidu izraelského. A nedivme se – Ježíš vyjádřil jen to, co si o něm skutečně mnozí myslí. Že je dobrý jen pro věřící ovečky uvnitř stáda a že se nemá paktovat s pohany a neznabohy. Ale to si učedníci tváří v tvář té ubožačce přeci jen netroufnou říct. A tak to Ježíš řekne za ně: Nesluší se vzít chleba dětem a hodit jej psům. Ajajaj, to by Ježíš neměl říkat, to je dost politicky nekorektní. Jenže ta kananejská žena všechny šokuje. Ona se ani nerozčílí, ani neodkráčí uraženě

pryč. Přijme svou roli v tom obraze. Neurazí se a přijme místo psa. Chytne Ježíše za slovo. Vždyť i ten pes přeci patří do domácnosti – do rodiny a něco málo pro něj ze stolu spadne. Pro ni (a pro její dceru) je přednější patřit do Ježíšovy rodiny, než si ješitně zakládat na tom, jaké tam mám postavení. I ze zbytků se dá žít. Kdyby alespoň ty byly. Tak tím Ježíše dostala. Je ochotna pro záchranu své dcery snášet i urážky, strpět ponížení i zjevné plivnutí do tváře. Ta žena bojuje o svou dceru do posledních sil. Zápasí o ni, o její dobrou budoucnost. A v tuhle chvíli Ježíš říká: Ženo, tvá víra je veliká; staň se ti tak, jak chceš!

Dvě ženy, dva příběhy těch na druhé koleji podle světa. Jedna posmívaná, ponížená a urážená. Druhá z cizího národu, cizí kultury, na kterou dopadá stín lidské bolesti a nečistoty, protože má zle posedlou dceru. V obou příbězích se potkáme s touhou po spravedlnosti, po narovnání poměrů, s touhou po změně. Chana ani Kananejka se nevzdávají, protože věří ve vysvobození, v záchranu. A Bůh jim ji neodmítá.

A jak to souvisí s námi? Tam, kde člověk volá v beznaději a bolesti, Bůh se slitovává. Tam, kde si uvědomujeme, že jsme nedostateční, kde nás zmáhá hřích toho nebo bolest druhého a doplním hřích vlastní a nebo třeba taky bezpráví páchané na druhém, Bůh v Kristu přichází vysvobodit, zachránit. Můžeme mu důvěřovat. A tahle důvěra ve zvláštní a jedinečnou Boží spravedlnost, proměňuje naše rozhodování a nutně nás vede k soucitu a pohne námi. A pak všelijakým způsobem taky můžeme stát za těmi, jejichž základní lidská práva jsou porušována. Způsobů je mnoho. To, co hraje velkou roli v příbězích obou žen je modlitba. Pane, smiluj se. Vlastně obě prosí za své děti – tedy za někoho, kdo se stal součástí jejich života. A nezáleží, jestli je to člověk, který mi prostě přišel do života a je s ním zacházeno bezprávně jako by byl míň než úředník, který zneužívá své moci. Nebo jestli je to člen rodiny, který je jaksi vyloučen ze společnosti,

protože ho společnost či dokonce rodina hodila do pytle pro černé ovce. Boží spravedlnost je prostě jiná.

Učí nás vnímat bezpráví a křivdy, naslouchat nářkům druhých, slitovávat se, hledat řešení, vystupovat aktivně proti zneužívání moci i na podporu ponižovaných. Způsobů je skutečně mnoho. Od modlitby, přes péči o jednotlivce a organizování akcí na podporu těch, kterým se děje bezpráví v naší společnosti (a které často i církve hodí přes palubu, aby se neušpinili) po podepisování petic za lidi na druhém konci světa, o kterých nás informují nezávislé organizace... Nezůstaňme lhostejní.

Spravedlivý a milosrdný Bože, v Tobě má svůj kořen lidská důstojnost. Prosíme, dej nám odvahu, abychom odmítali všechny podoby násilí a bezpráví. Dej, ať dovedeme v lidech společností odsouzených vidět především ty, kterým něco chybí, po něčem touží. Dej nám ochotu komunikovat s těmi, které druzí odepsali. Amen

Sedmý den: Ženo, tvá víra je veliká (Mt 15,28)

1S 1,3-17
Mt 15,1-28

Zamyšlení

Podobně když kananejská žena prosí Ježíše, aby uzdravil její dceru, on ji nejprve odmítá a říká, že přišel pouze kvůli svému lidu. Ona ale směle trvá na své prosbě, a když Ježíš poznává její velikou víru, vyslyší ji. V obou případech se žena, stojící zpočátku na okraji a zdánlivě nehodná pozornosti, ozvala prorockými slovy, která obměkčila srdce, a tak přinesla uzdravení a záchranu.

Upozadřování a potlačování ženského hlasu přetrvává i v naší době. Dokonce i v našich církvích často máme spoluvinu na existenci kultury, která ženy nedoceňuje. Když si křesťané své vlastní selhání v této oblasti uvědomí, zřetelněji poznávají hrůzu násilí páchaného na ženách a dětech, které jsou násilím odvráceny ze svého domova a prodány do jiné země. Zde se s nimi i s dalšími imigranty-dělníky zachází, jako by byli méně než lidé, a upírají se jim i ta nejzákladnější lidská práva. Indonéské církve v posledních letech spustily společnou akci v boji proti obchodování s lidmi a pohlavnímu zneužívání dětí. Jejich úsilí i snahy příslušníků jiných náboženství jsou přitom stále naléhavěji potřebné, protože v některých částech země počet obětí těchto trestných činů narůstá.

Když se křesťané setkávají při modlitbě a společné četbě Písma, aby skutečně naslouchali Božímu hlasu, možná přitom zjišťují, že Bůh dnes mluví i v nářku těch, kdo se nejčastěji stávají obětmi zneužívání. Když společně zaslechnou Boží volání, podnítí je to, aby se spojili také v činech proti obchodování s lidmi a dalšími podobami zla přítomnými v našem světě.

Modlitba

Syrofenická žena přichází s trápením za Ježíšem a ten jí nadvakrát odmítne. Obě ale věří v Boží zásah, ve spravedlnost, která v bibli znamená slitování, záchranu, vysvobození spásu.

Na syrofenickou ženu se Na ty, které měly svá jasně vymezená místa a platila pro ně jaksi jiná pravidla ve společnosti, se vztahuje spravedlnost Boží.

Nejprve Chana. Zoufalá žena, která se v hořkosti duše modlí k Hospodinu. Má milujícího muže a uzavřené lůno.

Jde o jejich víru

Jde o naši víru, o to, zda přemýšlíme nad tou zvláštní a jedinečnou Boží spravedlností a vnášíme ji do svého rozhodování, jednání...

Ježíš odešel do končin Týrských a Sidónských. Jednoduše řečeno: Ježíš odešel za hranice, překročil hranice. Opustil Izrael (zaslíbenou zemi) a je v cizině, mezi pohany, mezi cizáky. Tento příběh je vlastně celý o překračování hranic.

Hraniční čáry hrají odjakživa v lidském životě velkou roli. Hranice nás oddělují od těch druhých, *většinou zlých*. Hranicemi se vymezujeme vůči druhým – tady jsme my, tam jsou oni. Němci, Rusové, pohané, arabové. Uvnitř svého území se cítíme dobře, mezi svými. Víme co můžeme čekat. Víme, jak se chovat. Proto si hranice dobře hlídáme, někdy si na ně dáváme i ostnaté dráty. Když už politická strana neví, čím by oslovila voliče, zahraje na nacionální notu – a zaručeně bude mít úspěch. Na naše hranice, na naše práva nám nikdo nesmí sahat.

Ale nejde jen o hranice zeměpisné – ty v našem okolí začaly mizet. Hranice zeměpisné jsou jenom odrazem hranic, které si sami vytyčujeme ve svém myšlení, ve svých srdcích. Ve svých vztazích k druhým lidem. I v sobě máme hranice, které nám vymezují, s kým se ještě bavit, koho mít rád, koho si nevšímat a koho nenávidět. Kdo k nám patří, kdo se vejde do našeho životního prostoru a kdo už by nás obtěžoval. Koho se bát a před kým se mít na pozoru. Čím větší máme strach o sebe, tím bytelnější hraniční zdi si stavíme. Hranice mezi lidmi jsou z předsudků, ze zdánlivě neměnitelných tradic, z povýšeného odstupu, ze strachu abychom se druhým příliš nedávali všanc. Jsou i hranice, které stavíme mezi druhé lidi a Boha. Hraniční čára, do které uzavíráme Boží přízeň. Ježíš hranice překračuje. Nejdříve ty zeměpisné. Snad proto aby si odpočinul. Aby se v cizině schoval před svou popularitou. Jenže Ježíšova pověst také překročila hranice. I tady mezi pohany se o něm ví. Ví se, že se od něj dá mnoho očekávat. Že jeho skutky jdou za hranice možného.

Víra jako zápas, snaha vší silou patřit na Boží stranu, do Boží domácnosti. Třebas na tom posledním místě.

Víra, která žije z drobků. Spokojí se s málem. Není náhodou, že v tom obraze se mluví o syčení. O drobcích chleba. Sytíme se kousky chleba při svátosti večeře Páně nebo hostiemi při svátosti eucharistie. Malé kousky, které nám ale vystačí k tomu, abychom se nasytili, aby zlé síly odešly. Malé kousíčky, které nám svědčí o Boží lásce překračující všechny hranice. Dnešní příběh nám opět

rozšiřuje hranice toho, kdo všechno může z těch drobků žít. Každý, kdo stojí o to vstoupit do Boží domácnosti.

Ono nakonec nejlépe tomu příběhu a podivnému Ježíšovu slovu porozumíme, když na sebe vezmeme roli té kananejky. Když bez jakýchkoli nároků a uražené ješitnosti vezmeme za svou situaci, že se nemáme před Bohem čím vykázat. Nemáme nic, co by nás činilo hodnými sedět za stolem jako synové a dcery. Rádi bychom brali alespoň to, co spadne pod stůl. Kdyby Ježíš nepřekračoval hranice a nedošel až k nám, do našich životů, neměli bychom ani ty drobky. Byli bychom o hladu. Hladověli bychom po lásce, po smyslu života, po spravedlnosti. Ale když je Ježíš na blízku, pak stačí i ten drobeček a budeme nasyceni.

Ježíš je narušitel hranic. Proto i my, kteří jsme byli kdysi za hranicemi, smíme patřit do Boží rodiny. Smíme žít z toho, co se tam rozdává. Smějí padat i všechny hranice, které mezi sebou navzájem stavíme.

Amen